

Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Rapportering om oppfølging fra departementene til medlemmene i Kompetansepolitisk råd

Innsatsområde 1: Gode valg for den enkelte og for samfunnet

Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 1: Etablere et kompetansebehovsutvalg (KBU)

1. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD har nedsatt KBU, Kompetanse Norge har sekretariatet. Alle hovedsammenslutningene er representert i rådet. Rådet ledes av en forsker og KD, ASD og KMD er representert. Andre medlemmer er analytikere og forskere.

2. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- KBU har som formål å frembringe den best mulige faglige vurderingen av Norges fremtidige kompetansebehov som grunnlag for nasjonal og regional planlegging og for den enkeltes og arbeidslivets strategiske kompetansebeslutninger.
- KBU skal blant annet:
 - frembringe og systematisere kunnskapsgrunnlag om Norges fremtidige kompetansebehov med utgangspunkt i foreliggende regional, nasjonal og internasjonal forskning, statistikk, framskrivninger og analyser.
 - Legge til rette for og stimulere til åpen dialog og diskusjon om samfunnets kompetansebehov med ulike interessegrupper og i samfunnet for øvrig.
 - Avgi en årlig rapport med analyse og faglig vurdering av Norges fremtidige kompetansebehov nasjonalt og regionalt. De årlige rapportene kan ha ulike tidsperspektiv og faglig innfallsvinkel, men de må i løpet av oppnevningsperioden dekke et 20-årsperspektiv.

3. Tidspunkt og varighet

- Rådet ble nedsatt 22. mai 2017 og det skal i første omgang fungere i tre år.

Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 2: Styrke regionalt folkevalgt nivå kompetansepolitiske ansvar og samordningsrolle, og legge bedre til rette for regionalt samarbeid mellom ulike kompetanseaktører.

1. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- Ansvarlige: KD og KMD
- Samarbeidspartnere: Fylkeskommunene, Kompetanse Norge, ulike regionale kompetanseaktører mfl.

2. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- a) Regionalt utviklingsprosjekt "*Bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel etter ulike typer arbeidskraft i regionale arbeidsmarkeder*" (KD, 2016-2018). Målet er å styrke fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle med utgangspunkt i regionale kompetansebehov, gjennom å
- etablere en arena for lærings- og erfaringsdeling mellom fylkeskommunene
 - et dokument som identifiserer suksesskriterier og god praksis samt barrierer (statlige føringer og mangel på regionalt handlingsrom) i samarbeidet mellom ulike aktører og sektorer i regional kompetansepolitisk planlegging.
- b) Oppfølging av Prop. 84 S (2016-2017) Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå.
- KD vil sette i gang en utredning om rammene for et tydeligere strategisk kompetansepolitisk ansvar i fylkeskommunene 2017/18.
 - Skal også omfatte spørsmål knyttet til offentlig medansvar for finansiering av arbeid for tilrettelegging av opplærings- og utdanningstilbud i tråd med regionale behov gjennom studiesenter, regionale kurs- og kompetansesenter, kunnskapsparker mm.
 - Klargjøre om det er nødvendig med lov eller forskriftsfesting av oppgavene

Tiltak 2 omhandler fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle og ansvar med fokus på kompetansepolitikken i dag og mot etablering av de nye fylkeskommunene i 2020. Punkt a inngår som et kunnskapsgrunnlag for utredningsarbeidet i punkt b. Videre er flere av tiltakene i oppfølgingen av NKPS knyttet til tiltak 2. Tiltak 8 om etter- og videreutdanning i klynger og ulike næringsmiljø har særlig klare koblinger til regionalt folkevalgt nivå og oppgaver knyttet til etter- og videreutdanning og relevans opplæring- og utdanning. Tiltak 1 om KBU og tiltak 3 om karriereveiledning er også sterkt forbundet med tiltak 2. Listen er ikke uttømmende.

3. Tidspunkt og varighet

a) Regionalt utviklingsprosjekt "Bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel etter ulike typer arbeidskraft i regionale arbeidsmarkeder"

Under arbeid, sluttleveranse for dokument som omhandler suksesskriterier osv. er planlagt til januar/februar 2018

b) Oppfølging av Prop. 84 S (2016-2017) Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå:

- Vår 2018: Utredninger og informasjonsinnhenting
- Høst 2018: Avgrensning og avklaring av budsjettprosesser
- 2019: Lov eller forskriftsprosess, avklaringer i Stortinget.
- 2020: Rammeoverføring og iverksetting, fordeling fylker.

1. Tiltak i Nasjonal kompetanepolitisk strategi

Tiltak 3: Sørge for tilgang til karriereveiledning og et helhetlig system for karriereveiledning med særlig vekt på de regionale karrieresentrene. Styrke kompetansen til karriereveiledere og rådgivere, inkludert kunnskap om arbeidsliv, arbeidsmarkedets behov for kompetanse, seniorperspektivet, integreringsperspektivet og samisk kultur- og næringsliv.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD i samarbeid med ASD, KMD og JD.
- Det vil trekkes inn aktuelle aktører, som f.eks. Kompetanse Norge, etter behov.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- KD arbeider med å utvikle et sammenhengende karriereveiledningstilbud. Som ledd i dette har KD gitt nasjonal enhet for karriereveiledning i Kompetanse Norge i oppdrag å utrede og utvikle kvalitetsrammeverk for karriereveiledning.
- KD vil også gi et eget oppdrag til enheten om å utrede hvordan karrieresentre bedre kan ivareta særskilte behov.
- Det er også en forventning om at KBU vil kunne bidra med et styrket kunnskapsgrunnlag til nytte for en profesjonalisert karriereveiledningstjeneste.
- Prop. 84 S (2016–2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå* varsler en utredning av hva som må til for å realisere målet om en fylkeskommunal plikt om et arbeidslivsnært karriereveiledningstilbud til alle.

4. Tidspunkt og varighet

- Løpende

1. Tiltak i Nasjonal kompetanepolitisk strategi

Tiltak 4: Videreutvikle samarbeidet mellom opplærings- og utdanningstilbydere og arbeidslivet, for å gjøre utdanningen relevant og for å gi bedre tilgang på kvalifisert arbeidskraft i alle regioner.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD, i samarbeid med KMD og partene i arbeidslivet

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- Samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet, for å gjøre utdanningen relevant og for å gi bedre tilgang på kvalifisert arbeidskraft i alle regioner, er sentrale tema både i fagskolemeldingen og kvalitetsmeldingen.
 - Kvalitetsmeldingen vektlegger relevans gjennom systematisk kontakt med aktuelt arbeidsliv – ved praksis, gjensidig hospitering, forsknings- og studentprosjekter, etter- og videreutdanning osv. Regjeringen forventer i meldingen at universitetene og høyskolene har god samhandling med samfunns- og arbeidsliv både på studieprogram- og institusjonsnivå, og at studieprogrammene og læringsutbyttebeskrivelsene utformes i samarbeid med arbeidslivet.
 - I fagskolemeldingen er det foreslått å lovfeste at minst to medlemmer i fagskolens styre skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytting.

4. Tidspunkt og varighet

- Løpende

Innsatsområde 2: Læring i arbeidslivet og god bruk av kompetanse

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 5: Styrke og videreutvikle den digitale kompetansen i hele arbeidsstyrken for å imøtekomme den teknologiske utviklingen og sikre nødvendig omstilling.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD har ansvar for utvikling av Kompetansepluss ordningene og studieplasser til IKT.
- NFD har ansvar for Digital21-prosessen og samarbeidsforumet for digitaliseringsutfordringene i industrien.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- KD har styrket rammen for Kompetansepluss som gir tilskudd til opplæring i grunnleggende ferdigheter, inkludert digitale ferdigheter, med over 60 mill. fra 2014 til i dag. I 2017 ble det utdelt 180 mill. til *Kompetansepluss arbeid* og 25 mill. til *Kompetansepluss frivillighet*.
- Departementet har de siste årene øremerket flere studieplasser til IKT. For 2017 ble 500 studieplasser for ett kull øremerket til IKT
- Regjeringen har i revidert nasjonalbudsjett styrket kompetansepluss arbeid med 17 millioner kroner – disse midlene skal særlig brukes til å styrke opplæring i digitale ferdigheter.
- Digital21: Regjeringen er i gang med etableringen av Digital21 som en oppfølging av tiltakspunkt i industrimeldingen. Digital 21 er en strategiprosess for økt digitalisering av næringslivet, og tar for seg næringslivets evne til utvikle ny og ta i bruk digital kunnskap på tvers av ulike næringer og bransjer. Det arbeides med å etablere en styringsgruppe for denne prosessen.
- Samarbeidsforum for digitaliseringsutfordringer i industrien: Det er også varslet i Industrimeldingen at regjeringen vil etablere et forum for samarbeid når det gjelder digitaliseringsutfordringene i industrien. Industrien selv, kunnskapsmiljøer og partene i arbeidslivet vil være representert i dette forumet. Forumet vil være rettet inn mot industrien etter inspirasjon fra det tyske "Industrie 4.0"-initiativet. NFD arbeider nå med å etablere et slikt samhandlingsforum. I den forbindelse har vi dialog med aktører i og rundt industrien for å få nærmere innspill til hvordan forumet bør innrettes for å møte industrien behov og for at forumet kan spille godt sammen med andre initiativ og satsinger.

4. Tidspunkt og varighet

- Løpende

1. Tiltak i Nasjonal kompetanepolitisk strategi

Tiltak 6: Styrke kunnskapsgrunnlaget om læring i arbeidslivet og spesielt kunnskapen om verdien av å investere i kompetanseutvikling for samfunnet, virksomheten og den enkelte.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD i samarbeid med partene i arbeidslivet

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- Som en oppfølging av arbeidsgruppen med partene i arbeidslivet, ønsker KD å sette ut et forskningsoppdrag som skal ta for seg hvilken betydning kompetanseinvesteringer har for bla. lønnsomhet og produktivitet.

4. Tidspunkt og varighet

- Oppdrag settes ut høst 2017.

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 7: Samarbeide om å synliggjøre og utvikle karrieremulighetene i yrkesfaglige utdanninger og yrker.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD er hovedansvarlig og samarbeider med partene i arbeidslivet.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- Gjennomgangen av tilbudsstrukturen i Fag- og yrkesopplæringen (off. høring 1. september 2017) skal styrke relevansen i fag- og yrkesopplæringen.
- Samfunnskontrakten for flere læreplaner 2016-2020 fastslår at partene skal bidra til å spre kunnskap om lærlingordningen, om betydningen og verdien av fagopplæring, om mulighetene i arbeidslivet til å ta fagbrev og om mulighetene til videre utdanning og kompetanseutvikling.
- Et av målene med fagskolemeldingen er å synliggjøre fagskoleutdanning som et godt utdanningsvalg. Flere av tiltakene i meldingen er direkte rettet inn mot å vise fram karrieremulighetene i yrkesfaglige utdanninger, som for eksempel at det foreslås at opptak til fagskoleutdanning skal gjøres på samme nettside som opptak til universitets- og høyskoleutdanning.

4. Tidspunkt og varighet

- Ny tilbudsstruktur planlagt implementert i skoleåret 2020-2021
- Samfunnskontrakten varer til 2020.

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 8: Arbeide mer systematisk for å koble kompetansebehov i små og store virksomheter og ulike klynger og næringsmiljø til utdannings- og opplæringstilbydere for utvikling av relevante etter- og videreutdanningstilbud.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD, KMD og NFD

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- I Meld. St. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet* i høyere utdanning forventer regjeringen mer dialog mellom arbeidsliv og utdanningsinstitusjonene om utvikling av etter- og videreutdanning, og sier at vi vil støtte utprøving av nye samarbeidsformer.
- Kompetanse Norge vil få i oppdrag å lede et arbeid som skal resultere i konkrete anbefalinger om hvordan myndighetene og partene i arbeidslivet kan støtte og bidra til et velfungerende marked for etter- og videreutdanning. Kompetanse Norge skal benytte ulike metoder som ideverksteder o.l. for å innhente kunnskap og erfaring fra representanter fra utdanningsinstitusjoner (inkl. universitets- og høyskolesektoren og fagskoler), bedrifter/klynger og regionalt utviklingsprosjekt i en fylkeskommune.

4. Tidspunkt og varighet

- Resultatene av oppdraget til Kompetanse Norge skal etter planen presenteres på et møte i Kompetansepolitisk råd i desember 2017.

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 10: Forenkle og forbedre systemene for og tilgangen på godkjenning og vurdering av utenlandsk utdanning, yrkeskvalifikasjoner og kompletterende utdanning. Styrke kunnskapsgrunnlaget om læring i arbeidslivet og spesielt kunnskapen om verdien av å investere i kompetanseutvikling for samfunnet, virksomheten og den enkelte.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD, i samarbeid med JD og andre departementer som har ansvar for godkjenningkontorer.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- NOKUT har fått ansvar for godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning. Regjeringen har med dette samlet all generell godkjenning av utenlandsk utdanning i ett kompetansemiljø og gjort henvendelsen mye enklere for søkerne.
- NOKUT har fått i oppdrag å samle enhetlig informasjon på både norsk og engelsk om alle lovregulerte yrker, og søknadsprosessen for godkjenning knyttet til det enkelte yrke. Denne informasjonen skal synliggjøres på en elektronisk portal utviklet av Altinn.
- NOKUT har også et prosjekt på gang med sikte på å vurdere (mer) automatisk godkjenning av utdanning fra andre land (EHEA-området).
- Det er iverksatt kompletterende utdanning for innvandrere med fluktbakgrunn med ferdig grad fra hjemlandet. HiOA utvikler kompletterende utdanning for lærere og sykepleiere, målet er godkjenning/autorisasjon for yrkesutøvelse i Norge. I samarbeid med NTNU skal de nå også utvikle tilsvarende utdanning innen realfag- / teknologi. Målet med utdanningene er å gjøre deltakerne mer attraktive for norske arbeidsgivere.
- KD har nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere tiltak som kan gi økt forutsigbarhet, større grad av likebehandling og enkel tilgang til informasjon og veiledning for ikke-EØS borgere som søker om godkjenning til lovregulerte yrker. Arbeidet vil inkludere vurdering av en informasjonsportal

4. Tidspunkt og varighet

- Løpende

Innsatsområde 3: Styrke kompetansen til voksne med svak tilknytning til arbeidslivet

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 11: Gi fleksibel opplæring på voksnes premisser med sikte på raskere overgang til arbeid eller videre opplæring og at flest mulig voksne får anledning til å ta videregående opplæring.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD er ansvarlige i samarbeid med JD og ASD.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- Det er igangsatt utvikling av to forsøk med modulstrukturert opplæring:
 - Forsøk med forberedende voksenopplæring, inkludert utvikling av nye læreplaner som er tilpasset voksne, også voksne med et annet morsmål enn norsk (oppdrag til Kompetanse Norge).
 - Forsøk med modulstrukturer opplæring for voksne i lærefag innenfor utvalgte yrkesfaglige utdanningsprogrammet (oppdrag til Utdanningsdirektoratet).
- KD har i tillegg gitt Kompetanse Norge i oppdrag å utvikle et kartleggingsverktøy for grunnleggende ferdigheter og et nettbasert opplæringstilbud.
- Det er nedsatt en ekspertgruppe som skal utrede hvordan voksne med behov for grunnskoleopplæring og videregående opplæring kan sikres bedre økonomisk hjelp og bistand mens de går på skolen. Utvalget skal også foreslå ulike modeller som kan gi grunnlag for forsøk og effektevalueringer.

4. Tidspunkt og varighet

- Forsøkene med modulstrukturert opplæring settes i gang høsten 2017 og går i perioden 2017-2020.
- Et enkelt kartleggingsverktøy skal gjøres tilgjengelig for alle i 2017. Kartleggingsverktøy til bruk for lærere i voksenopplæringen og nettbasert opplæring skal være klart 2018.

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 12: Stimulere til bruk av Kompetanseplussordningene, inkludert prosjekter i samiske områder. Kompetansepluss arbeid og Kompetansepluss frivillighet videreutvikles i dialog med partene i arbeidslivet, og med frivillig sektor, herunder VOFO. Det etableres forsøk der Kompetansepluss arbeid kan kobles med fagopplæring.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD i samarbeid med partene i arbeidslivet.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- Kompetanse Norge har fått i oppdrag fra KD å utforme rammene for en prøveordning der Kompetansepluss arbeid kan kobles sammen med fagopplæring. Rammene for prøveordningen skal utformes i samarbeid med partene i arbeidslivet. Kompetansepolitisk råd inviteres derfor til diskusjon om sentrale problemstillinger. KD har gitt Kompetanse Norge i oppdrag å utrede hvordan forsøk kan utformes. Dette skal gjøres i samarbeid med partene i arbeidslivet.

4. Tidspunkt og varighet

- Kompetanse Norge skal levere en skisse for forsøkene 25. juni 2017, og dette skal diskuteres i SRY.

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 13: Benytte opplærings- og kompetansetiltak mer aktivt i arbeidsmarkeds- og integreringspolitikken, og at arbeidslivet benyttes mer aktivt som læringsarena

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- KD, ASD og JD

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- KD, ASD og JD har flere tiltak for å fremme opplæring av voksne med svak tilknytning til arbeidslivet. Disse er rapportert under tiltak 11, 12, 14 og 15.

4. Tidspunkt og varighet

- Løpende

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 14: Målrette og effektivisere norskopplæring, introduksjonsprogram og øvrige kvalifiseringstiltak for innvandrere. Styrke samarbeidet mellom myndighetene og partene om dette arbeidet.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- JD er ansvarlig. Samarbeidspartnere: ASD, KD og partene i arbeidslivet.

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

- Operasjonaliseringen av tiltaket vil skje innenfor rammene av en helhetlig gjennomgang av introduksjonsloven som planlegges iverksatt høsten 2017. Loven trådte i kraft i 2003, men har vært endret en rekke ganger siden det. Det er behov for å se helhetlig på regelverket og oppdatere det. Vi har også den siste tiden fått ny kunnskap slik at vi må vurdere rammene og innretningen på ordningene i loven (Brochmann II, den kommende evalueringen av introduksjonsloven). Det må vurderes hvor bred og omfattende en slik gjennomgang skal være, og om den primært skal se på juridiske virkemidler, eller også økonomiske og pedagogiske virkemidler.
- Gjennomgangen vil bidra til videreutvikling og justering av våre ordninger og vil ta for seg en rekke temaer. Følgende temaer av særlig relevans for NKPS vurderes inkludert:
 - Modulinndeling av introduksjonsprogram – vurdere tydeligere spor eller moduler (jf. Brochmann II), framfor minimumskrav og individuell tilrettelegging
 - Innhold i introduksjonsprogram – styrket arbeidsretting, mer utdanning, styrket karriereveiledning
 - Samarbeid med næringsliv – vurdere om loven bør endres for å legge til rette for økt samarbeid

4. Tidspunkt og varighet

- Tiltaket iverksettes høsten 2017. De ulike elementene/temaene vil kunne ha ulikt iverksettingstidspunkt og varighet.

1. Tiltak i Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Tiltak 15: Styrke og tilpasse NAVs opplæringstilbud for arbeidssøkere som trenger kvalifisering for å komme i jobb, gjennom økt satsing på kurs i grunnleggende ferdigheter, norskopplæring og utvikling av to-årig yrkesrettet opplæringstiltak.

2. Ansvarlig og samarbeidspartnere

- ASD

3. Beskrivelse av tiltaket (maks en halv side)

Arbeids- og velferdsetaten er i ferd med å:

- Øke den samlede opplæringsinnsatsen, og tilpasse den bedre til arbeidssøkernes behov
- Opplæringsinnsatsen innrettes mot å gi brukerne mer arbeidsrettet og yrkesrelevant opplæring på områder hvor det er forventet en framtidig mangel på arbeidskraft. Det gjelder særlig innenfor yrkesfaglig videregående opplæring
- Øke vektlegging innen arbeidsmarkedsopplæring (AMO) av kurs som gir formell kompetanse. Det pågår en kartlegging og analyse av dagens bruk av AMO som vil kunne danne grunnlag for videre utvikling av tiltaket.

I den nye forskrift om arbeidsmarkedstiltak fra 1.10.2016 er det gjort følgende endringer:

- Forskrift og rundskriv om yrkesopplæring eller opplæring i grunnleggende ferdigheter i inntil 2 år er på plass. Dette er et opplæringstiltak for personer over 19 år med svake grunnleggende ferdigheter, og som står uten rett til videregående opplæring etter opplæringsloven. Arbeids- og velferdsdirektoratet rapporterer at dette brukes både til enkeltplasser i fagopplæring, hele klasser i samarbeid med fylkeskommunen og opplæring i grunnleggende ferdigheter.
- Nytt arbeidstreningstiltak er iverksatt fra 1.1. 2016. Dette legger til rette for arbeidstrening i ordinær arbeidsliv kan inngå som et ledd i å få flere arbeidssøkere inn i yrkesrettet opplæring.
- Aldersgrensen for å delta på utdanning som arbeidsmarkedstiltak er senket fra 26 år til 22 år for personer med nedsatt arbeidsevne. Varigheten er satt til tre år, med mulighet for ett års forlengelse. Forskrift og rundskriv på plass.

4. Tidspunkt og varighet

- Ny forskrift fra 1.1 2016. Rundskriv og aktuell informasjon og veiledning er oppdatert som følge av endringene.